

29.08.2022

Uurimisalluvuse muudatus ja lisaressursi vajadus

Kaitsepolitseiamet tegi Siseministeeriumile 29.06.2022 (dokumendi reg nr 5157) ettepaneku muuta rahvusvahelise sanktsiooni ja Vabariigi Valitsuse sanktsiooni rikkumise kuritegude uurimisalluvust.

Tehtud ettepanek on muuta kriminaalmenetluse seadustiku § 212 lõiget 2 ja Vabariigi Valitsuse 11.04.2013 määrust nr 60 „Politsei- ja Piirivalveameti ja Kaitsepolitseiameti vaheline uurimisalluvus“ § 2 lõike 1 punkti 1 selliselt, et KarS § 93¹ uurimisalluvus jaguneks Kaitsepolitseiameti ja Maksu- ja Tolliameti vahel järgmiselt:

- Maksu- ja Tolliameti uurimisalluvusse sätestada rahvusvahelise ja Vabariigi Valitsuse sanktsioonide rikkumised seoses kauba sisse- ja väljaveo keelu juhtumitega;
- Kaitsepolitseiameti uurimisalluvusse sätestada kõik ülejäänud rahvusvaheliste ja Vabariigi Valitsuse sanktsioonide rikkumised.

Muudatuse tulemusena muutub menetlus efektiivsemaks, kuna ei pea kahe ameti ressursi kasutama seal, kus on Maksu- ja Tolliamet esmased protseduurid juba algatanud. Nimelt Maksu- ja Tolliameti poolt läbiviidav sanktsiooni rikkumise haldusmenetlus põimub tihedalt võimaliku sanktsiooni rikkumise kriminaalmenetlusega, olles sellele vahetult eelnevaks või paralleelselt läbiviidavaks menetluseks. Kauba sisse- ja väljaveo sanktsiooni rikkumisel saab Maksu- ja Tolliamet ise kohaldada tolliseadust, rahvusvahelise sanktsiooni seadust, kriminaalmenetluse seadustikku ja karistusseadustikku. Maksu- ja Tolliametil kui haldusorganil on haldusmenetluses võimalik tuvastada õiguserikkumise toimepanemise fakt ja alustada iseseisvalt kriminaalmenetlust. Juhul, kui sellega kaasneb kõrgendatud oht riigi julgeolekule, on prokuratuuril võimalik muuta uurimisalluvust ja määrata juhtum Kaitsepolitseiameti uurimisalluvusse.

Samas on juba enne muudatuse jõustumist tõusnud tungiv vajadus menetlusvõimekuse ja toetava logistilise infrastruktuuri suurendamiseks, kuna KarS § 93¹ perspektiivis Maksu- ja Tolliameti uurimisalluvusse liikuvate kuritegude toime panemine seoses kauba sisse- ja väljaveo keelu juhtumitega piiriületustel on kasvanud. Kaitsepolitseiameti menetlusressurss on selle tõttu ülekoormatud, mis omakorda vähendab võimekust tegeleda teiste julgeolekut otseselt ohustavate kuritegudega, sh ülejäänud Kaitsepolitseiameti uurimisalluvusse jäävate sanktsioonide rikkumistega. Samuti nende rikkumiste arv on kasvanud, mistõttu ka Kaitsepolitseiamet vajab täiendavat ressursi kuritegude avastamiseks.

Arvestades, et Venemaa agressiooni tõttu Ukrainas Euroopa Liidu poolt kehtestatud sanktsioonide rikkumiste arv Eestis on tervikuna kasvamas, samuti KarS § 93¹ uurimisalluvuse muutmisel tulenevast pädevuse jagunemist, on vajalik luua ja välja arendada täiendavad võimekused Maksu- ja Tolliametis uurimisosakonnas ning Prokuratuur ja Kaitsepolitsei amet peavad samuti vajalikuks selleks ressursi eraldamist.

Maksu- ja Tolliamet on embargo rikkumisi 2021. aastal avastanud 56 ja 2022. aasta 7 kuuga 651 juhtumit, millest viimasel kahel kuul on avastatud 375, vastavalt juuni 145 ja juuli 230. On selge, et rikkumiste arv tõuseb ja riigil on vaja intensiivsemalt tegeleda rikkujatega, sh kohaldada kriminaalvastutust isikute suhtes, kes tahtlikult rikuvad rahvusvahelisi või Eesti Vabariigi kehtestatud sanktsioone.

Kuivõrd tänased avastused tolli poolt näitavad, et tegemist ei ole ühe-kahe juhtumiga kuus, on pädevuse laiendamisel MTA uurimisosakonnale vajalik lisaressurss järgmine:

- 1) täiendav personal – aasta palgakulu 9-le täiendavale uurijale 375 000 eurot; s.o 31 250 eurot kuus;
 - 2) täiendavad töökohad – aasta kulu kokku 61 800 eurot (9 ametniku kontorikulud, IT-kulud, koolitus, ühe auto liising, kütus);
 - 3) täiendavad menetluskulud – aasta kulu kokku ca 50 000 eurot (asitõendite käitlemis- ja hoiukulu, tõlketeenus jne), s.o ca 4200 eurot kuus;
- Kokku lisaelarve ca 486 800 eurot aastas.

Kuni seadusemuudatuste jõustumiseni on otstarbekas muuta kõikide juba alustatud kriminaalmenetluste uurimisalluvust lähtuvalt üksikjuhtumitest. Seega on täiendava ressursi eraldamise vajadus Maksu- ja Tolliametile kiireloomuline ja vajalik juba enne õigusaktide muudatust.

Lugupidamisega

Arnold Sinisalu
peadirektor
Kaitsepolitsei amet

Raigo Uukkivi
peadirektor
Maksu- ja Tolliamet

Andres Parmas
riigi peaprokurör
Prokuratuur